โรคเอดส์ (AIDS) คืออะไร

โรคเอดส์หรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Acquired Immune Deficiency Syndrome - AIDS) เป็นกลุ่มอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเพราะร่างกายได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) ซึ่งจะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาว ที่เป็นแหล่งสร้างภูมิคุ้มกันโรค ทำให้ภูมิคุ้มกัน โรคลดน้อยลง จึงทำให้ติดเชื้อโรคฉวยโอกาสแทรกซ้อนเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายขึ้น เช่น วัณโรคในปอด หรือต่อมน้ำเหลือง เยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อรา โรคผิวหนังบางชนิด หรือเป็นมะเร็งบางชนิดได้ง่ายกว่าคนปกติ ซึ่งสาเหตุของการเสียชีวิต มักเกิดขึ้นจากโรคติดเชื้อฉวยโอกาสต่างๆ เหล่านี้ ทำให้อาการจะรุนแรง และเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว

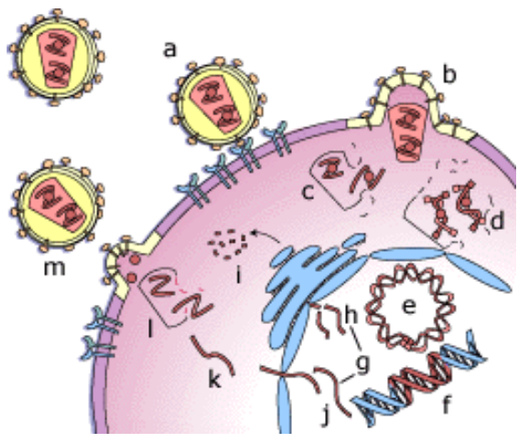

ปัจจุบันโรคเอดส์มีการตรวจพบทั่วโลก และประมาณการว่า มีผู้เสียชีวิตเนื่องจากโรคเอดส์ อย่างน้อย 25 ล้านคน ตั้งแต่ถูกค้นพบในปี พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981) นับเป็นโรคที่มีอันตรายสูงโรคหนึ่งของประวัติศาสตร์มนุษย์ชาติ

เอดส์มีอาการอย่างไร

คนที่สัมผัสกับโรคเอดส์ หรือคนที่ได้รับเชื้อเอดส์เข้าไปในร่างกาย ไม่จำเป็นต้องมีการติดเชื้อเอดส์เสมอไป ขึ้นกับจำนวนครั้งที่สัมผัสจำนวน และความดุร้ายของไวรัสเอดส์ที่เข้าสู่ร่างกาย และภาวะภูมิต้านทานของร่างกาย ถ้ามีการติดเชื้ออาการที่เกิดขึ้นมีได้หลายรูปแบบหรือหลายระยะตามการดำเนินของโรค

ระยะที่ 1 : ระยะที่ไม่มีอาการอะไร

ภายใน 2-3 อาทิตย์แรกหลังจากได้รับเชื้อเอดส์เข้าไป ราวร้อยละ 10 ของผู้ติดเชื้อจะมีอาการคล้ายๆ ไข้หวัด คือ มีไข้ เจ็บคอ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว ต่อมน้ำเหลืองโต ผื่นตามตัว แขน ขาชาหรืออ่อนแรง เป็นอยู่ราว 10-14 วันก็จะหายไปเอง ถ้าตรวจเลือดจะเริ่มพบว่า มีเลือดเอดส์บวกได้ และส่วนใหญ่จะตรวจพบว่ามีเลือดเอดส์บวกภายหลัง 3 เดือนไปแล้ว โดยที่ผู้ติดเชื้อจะไม่มีอาการอะไรเลย

ระยะที่ 2 : ระยะที่เริ่มมีอาการหรือระยะที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์

เป็นระยะที่คนไข้เริ่มมีอาการ แต่อาการนั้นยังไม่มากถึงกับจะเรียกว่าเป็นโรคเอดส์เต็มขั้น อาการในช่วงนี้อาจเป็นไข้เรื้อรัง น้ำ หนักลด หรือท้องเสียเรื้อรัง โดยไม่ทราบสาเหตุ นอกจากนี้อาจมีเชื้อราในช่องปาก , งูสวัด, เริมในช่องปาก หรืออวัยวะเพศ ผื่นคันตามแขนขา และลำตัว คล้ายคนแพ้น้ำลายยุง

ระยะที่ 3 : ระยะโรคเอดส์เต็มขั้น เป็นระยะที่ภูมิต้านทานของร่ายกายเสียไปมากแล้วผู้ป่วยจะมีอาการของการติดเชื้อจำพวกเชื้อฉกฉวยโอกาสบ่อยๆ และเป็นมะเร็งบางชนิด และมะเร็งปากมดลูก

การติดเชื้อฉวยโอกาส หมายถึง การติดเชื้อที่ปกติมีความรุนแรงต่ำไม่ก่อโรคในคนปกติ แต่ถ้าคนนั้นมีภูมิต้านทานต่ำลง เช่นจากการเป็นมะเร็งหรือจากการได้รับยา และทำให้เกิดวัณโรคที่ปอดต่อมน้ำเหลืองตับ หรือสมองได้ รองลงมา คือ เชื้อพยาธิ ซึ่งทำให้เกิดปอดบวมขึ้นได้ (ไข้ ไอ หายใจเหนื่อยหอบ) ต่อมาเป็นเชื้อราซึ่งทำให้เยื่อหุ้มสมองอักเสบ มีอาการไข้ปวดศีรษะ ซึมและอาเจียน นอกจากนี้ยังมีเชื้อฉกฉวยโอกาสอีกหลายชนิด เช่น เชื้อพยาธิที่ทำให้ท้องเสียเรื้อรัง และเชื้อไวรัส บางชนิดที่ทำให้ตาบอด หรือที่ลำไส้ทำให้ปวดท้อง ท้องเสีย และถ่ายเป็นเลือด นอกจากนี้ ผู้ป่วยอาจเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง หรือมะเร็งปากมดลูกได้ ในแต่ละปีหลังติดเชื้อเอดส์ร้อยละ 5-6 ของผู้ที่ติดเชื้อจะก้าวเข้าสู่ระยะเอดส์เต็มขั้นส่วนใหญ่ของคนที่เป็นโรคเอดส์เต็มขั้นแล้ว จะเสียชีวิตภายใน 2-4 ปี จากโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่เป็นมาก รักษาไม่ หาย หรือโรคติดเชื้อที่ยังไม่มียาที่จะรักษาอย่างได้ผล หรือเสียชีวิตจากมะเร็งที่เป็นมากๆ หรือค่อยๆ ซูบซีดหมดแรงไปในที่สุด พบว่ายาต้านไวรัสเอดส์ที่ใช้กันอยู่ในขณะนี้ ในประเทศตะวันตกสามารถยืดชีวิตคนไข้ออกไปได้ 10 - 20 ปีและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น หรืออาจอยู่จนแก่ตายได้

ในขณะที่ยังไม่มียาที่สามารถรักษาโรคเอดส์ให้หายขาดได้ การป้องกันจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด โดย

- ไม่มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มเสี่ยง
- รักเดียวใจเดียว ไม่สำส่อน
- สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
- ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์
- ไม่ใช้สารเสพติดทุกชนิด โดยเฉพาะชนิดฉีดเข้าเส้นเลือด
- พึงระลึกไว้เสมอว่า เราอาจจะพอเจอกับผู้ติดเชื้อในที่สาธารณะทั่วไป เพราะยาต้านไวรัสทำให้ผู้ติดเชื้อดูเหมือนคนปกติทุกประการ ดังนั้นอย่าเพิ่มความเสี่ยงในการรับเชื้อเด็ดขาด

เมื่อถูกประเมินว่า 'ภูมิคุ้มกันบกพร่อง' ควรทำอย่างไร

1. การเริ่มรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี
2. การป้องกันโรคติดเชื้อฉวยโอกาส ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะการที่เราป่วยด้วยโรคฉวยโอกาสที่มีความรุนแรง เช่น วัณโรค ปอดอักเสบพีซีพี เชื้อราเยื่อหุ้มสมอง ฝีในสมอง เป็นต้น

การรักษาด้วยยาต้านไวรัส

หลายคนที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ไม่กล้าเจาะเลือดเพราะเข้าใจผิดว่าไม่สามารถรักษาหรือป้องกันได้ หากท่านรอจนกระทั่งเกิดโรคติดเชื้อฉวยโอกาสจึงรู้ว่าเป็นโรค Aids โอกาสที่จะรักษาและป้องกันก็จะน้อยลง ดังนั้นท่านที่สงสัยว่าจะได้รับเชื้อ HIV เช่น ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น มีเพศสัมพันธ์กับคู่ขาหลายคนโดยที่ไม่ได้ป้องกัน รักร่วมเพศ จะต้องรีบตรวจหาเชื้อ หากผลเลือดให้ผลบวกจะได้รับยาที่ชลอการเกิดโรค AIDS และยาที่ลดการติดเชื้อฉวยโอกาส หากท่านไม่เจาะรอจนกระทั่งเป็น AIDS ภูมิของท่านรวมทั้งอวัยวะภายในจะถูกทำลาย เป็ นการลดปริมาณไวรัสในร่างกายให้น้อยที่สุดและควบคุมปริมาณไวรัสให้อยู่ในระดับต่ำนานสุดเท่าที่จะเป็นได้

การรักษา

ตั้งแต่ได้รับเชื้อ HIV จนกระทั่งเป็น AIDS ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะไม่มีอาการ แต่เชื้อกำลังทำลายร่างกายอย่างต่อเนื่อง ก่อนที่จะมียารักษาโรคหรือป้องกันการไปสู่โรค AIDS หลายคนที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จะไม่ยอมเจาะเลือด เพราะกลัวเจอเชื้อซึ่งยังไม่มีการรักษา แต่ปัจจุบันได้ค้นพบยาหลายชนิด ซึ่งสามารถลดการแย่งตัวของเชื้อทำให้ป้องกันโรค AIDS ได้ หากว่ารู้ว่าติดเชื้อ HIV ตั้งแต่เริ่มแรกการให้ยาป้องกันโรค AIDS จะได้ผลดี

ผู้ออกแบบและจัดทำ : นางสาวจันทิมา นิสสัยสุข (ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล)

กลุ่มยาต้านไวรัสปัจจุบันมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มยาเอ็นอาร์ทีไอ (NRTI)
- กลุ่มยาเอ็นเอ็นอาร์ทีไอ (NNRTI)
- กลุ่มยาพีไอ (PI)

หัวใจสำคัญของการรักษาด้วยยาต้าน

1. เลือกสูตรยาอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. กินยาได้อย่างตรงเวลา และต่อเนื่อง สูตรก ารรักษาที่เป็นมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน คือ **สูตรยา 3 ชนิดจาก 2 กลุ่ม เช่น 3TC + d4T + NVP** ซึ่งองค์การเภสัชกรรมได้มีการผลิตรวมไว้ในเม็ดเดียวกัน ชื่อ จีพีโอเวียร์ (GPO Vir)

อย่างไรก็ดี ยาต้านไวรัสที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถกำจัดไวรัสเอชไอวีให้หมดไปจากร่างกายได้ ดังนั้นผู้ที่รักษาด้วยยาต้านเอดส์จึงต้องกินยาต่อเนื่องตลอดไป

รู้ได้อย่างไรว่า ยารักษาได้ผล สามารถพิจารณาจาก

- น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่เคยเป็นปกติ และคงที่
- CD4 เพิ่มขึ้น
- ไม่มีโรคติดเชื้อฉวยโอกาสเกิดขึ้นใหม่
- ปริมาณไวรัสเอชไอวีในร่างกาย (ไวรัสโหลด) ลดลงจนตรวจไม่พบใน 6 เดือนหลังเริ่มยาต้าน ฯ หรือพบแต่น้อยลงเมื่อเทียบกับการตรวจครั้งก่อน

CD 4 คือเม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่งที่เป็นตัวหลักในการกำจัด และควบคุมเชื้อโรคนานาชนิด อีกทั้งมีบทบาทในการสร้างสารภูมิคุ้มกันในร่างกายใ ช้เป็นอาวุธต่อสู้กับเชื้อโรคด้วย การตรวจ CD 4 คือการตรวจเลือดเพื่อนับจำนวนเม็ดเลือดขาวชนิด CD 4 ในเลือด 1 ไมโครลิตร (ประมาณ 1 หยด) โดยทั่วไปคนที่มีภูมิคุ้มกันปกติจำนวน CD 4 ประมาณ 700 ขึ้นไป ถ้าหากผลการตรวจ CD 4 มีค่าน้อยกว่า 200 ก็ถือว่า ภูมิคุ้มกันบกพร่องแล้ว

เอกสารเผยแพร่ เพื่อดูแลสุขภาพกาย

..ด้วยความปรารถนาดีจาก..

องค์การบริหารส่วนตำบลคมบาง

36 หมู่ที่ 9 ต.คมบาง อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000

โทร. 0-3939-7066 sao_kombang@live.com

www.kombang.com